

Gedragscode gezondheidsonderzoek

Op initiatief van de Raad voor Gezondheidsonderzoek (RGO) is in nauwe samenwerking met

wetenschappelijke onderzoekers een Gedragscode gezondheidsonderzoek tot stand gekomen. Aanleiding vormt de toenemende regelgeving met betrekking tot de privacy, in het bijzonder de Wet Persoonsregistraties (WPR)

en de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). De gedragscode is een vorm van zelfregulering om via een (door de wetgever noodzakelijk geachte) gedragscode een goed evenwicht te zoeken tussen de

Tabel Enige actiepunten voor de onderzoeker

Actiepunten onderzoeker	Situatie		
	bij gebruik van anonieme gegevens	bij gebruik van gecodeerde gegevens	bij gebruik van identificerende gegevens
Onderzoeksprotocol nodig?	ja	ja	ja
Privacyreglement nodig?	nee	nee	ja
Informatie aan de patiënt of cliënt nodig (gegevens door de hulpverlener of instelling)?	ja	ja	ja
Toestemming van de patiënt of cliënt nodig voor gebruik van de gegevens (te vragen door de hulpverlener)	nee	ja, tenzij is voldaan aan drie in de code omschreven voorwaarden	ja, tenzij is voldaan aan vijf in de code omschreven voorwaarden, of als er sprake is van een specifieke situatie
Een geen-bezwaar nodig van patiënt of cliënt?	nee	ja, als een beroep is gedaan op de algemene voorwaarden uit de gedragscode waaronder het gebruik van gecodeerde gegevens – zonder toestemming – is toegestaan	ja, als een beroep is gedaan op de vijf voorwaarden uit de code waaronder gezondheidsonderzoek met identificerende gegevens mag plaatsvinden zonder toestemming van de betrokkenen
Overeenkomst nodig met degenen die de gegevens verstrekt?	nee	ja	nee
Wie mag de gegevens inzien?	de onderzoeker en diens medewerkers	de onderzoeker en diens medewerkers	de onderzoeker en de in het protocol met naam genoemde medewerkers die direct onder de verantwoordelijkheid van de onderzoeker staan
Goedkeuring van medische ethische commissie of wetenschappelijke commissie?	alleen bij vermoeden of weten dat een onderzoek vragen uit oogpunt van privacy kan oproepen	alleen bij vermoeden of weten dat een onderzoek vragen uit oogpunt van privacy kan oproepen	bij gebruik van identificerende gegevens zonder toestemming
Bewaren van gegevens hoelang?	geen beperking	zolang als nodig is voor het onderzoeksdoel. Ingeval een nieuw onderzoeksprotocol ontwikkeld is, mogen gecodeerde gegevens langer bewaard worden	zolang als nodig is voor het onderzoeksdoel. De gegevens mogen in gecodeerde of anonieme vorm langer bewaard worden met uitzondering van de gegevens die zonder toestemming verkregen zijn. Deze moeten direct na afloop van het onderzoek vernietigd worden
Doorgeven van gegevens aan derden-onderzoekers toegestaan?	ja	alleen na toestemming van degene die de gegevens heeft verstrekt	nee

vereisten van privacybescherming enerzijds en van wetenschappelijk onderzoek anderzijds. Na intensief overleg, ook met de wetgever, is een voor beide partijen acceptabele oplossing gevonden door de introductie in de gedragscode van het begrip 'gecodeerde gegevens', een tussenvorm tussen anonieme en identificerende gegevens in. Anonieme gegevens mogen zonder toestemming van de patiënt worden gebruikt. Voor het gebruik van gecodeerde en identificerende gegevens is toestemming van de patiënt nodig.

De Gedragscode gezondheidsonderzoek is op 14 juli 1995 geldig verklaard door de Registratiekamer voor de duur van vijf jaar.

Kort samengevat zijn de tien algemene richtlijnen uit de gedragscode:

- 1 Onderzoek verrichten in overeenstemming met de Wet persoonsregistraties, de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst en deze code.
- 2 Alleen gegevens gebruiken die noodzakelijk zijn voor het doel van het onderzoek en die rechtmatig verkregen zijn.
- 3 Alle zorgvuldigheid betrachten bij het gebruik van gegevens.
- 4 Maatregelen nemen om de gegevens te beveiligen.
- 5 Zoveel mogelijk gebruik maken van anonieme gegevens.
- 6 Geen handelingen verrichten bedoeld om tot herleiding tot individuele personen of identificerende gegevens te komen, zoals koppelingen tussen, vergelijkingen en bewerkingen met bestanden van anonieme of gecodeerde gegevens.
- 7 Alleen gecodeerde en identificerende gegevens van wilsonbekwame personen gebruiken als het onderzoek niet met gegevens van wilsbekwame personen uitgevoerd kan worden.
- 8 Zich ervan vergewissen dat betrokken patiënten/cliënten een klacht kunnen indienen over naleving van de gedragsregels.
- 9 Toezien op de naleving van de code door zijn/haar medewerkers.
- 10 Bij publikatie de Gedragscode 'Biomedisch onderzoek en de media' in acht te nemen.

De code bevat ook enige actiepunten voor de onderzoeker; deze zijn weergegeven in de tabel.

De Gedragscode gezondheidsonderzoek is in een brochure weergegeven, die bij de heer J. Zandvliet (NHG-bureau) verkrijgbaar is.

Hippokrates-medaille voor Jan Mulder

Op 6 en 7 oktober, tijdens een conferentie in Straatsburg, werd de European Society for General Practice / Family Medicine opgericht, de WONCA Region for Europe. De SIMG en de netwerkorganisaties EURACT, EGPRW en EQUIP zijn daarbij samengegaan in één structuur.

Tijdens het inaugurele diner op vrijdagavond 7 oktober werd aan Jan Mulder, emeritus hoogleraar in Leiden, de Hippokrates-medaille uitgereikt. Jan Mulder wordt daarmee geëerd voor zijn verdiensten voor de huisartsgeneeskunde. In de laudatio werd de inzet van Jan Mulder als voorzitter van het wetenschappelijk comité van het WONCA/SIMG-congres in Den Haag in juni 1993 extra gewaardeerd. Indirect werd daarmee ook het NHG geprezen voor de hoge wetenschappelijke standaard van dit congres.

De Hippokrates-medaille is een onderscheiding die is ingesteld door de SIMG, en wordt gesponsord door de Duitse uitgever Springer Verlag. Sedert 1970 wordt de prijs jaarlijks toegekend aan een huisarts. In de statuten heet het: 'Preisträger können nur Persönlichkeiten sein, die durch ihr Vorbild und ihre Leistung massgeblich zur Förderung der Allgemeinmedizin beigetragen haben.' Eerder werd de prijs uitgereikt aan de Nederlandse huisartsen Prof.dr. J. van Es (1972), Prof.dr. F.J.A. Huygen (1979), C. Bruins (1982) en A. Hofmans (1984). De European Society of General Practice zal de inmiddels 25-jarige traditie van het verlenen van deze prijs voortzetten.

Opheffing METOH

Het bestuur van de Stichting Medisch-Ethische Toetsing Onderzoek Huisartspraktijken heeft besloten de Stichting per 31 december 1995 op te heffen. Eén van de redenen is dat een centrale doelstelling van de Stichting, het adviseren van huisartsen ten aanzien van de wenselijkheid of juistheid van deelname aan concrete onderzoeken, in de praktijk niet is haalbaar gebleken. Wel blijft de Stichting het van belang vinden dat er voor onderzoek in de huisartspraktijk in ieder geval medisch-ethische toetsingen blijven plaatsvinden waarbij huisartsen betrokken worden. Het is METOH bekend dat de NZi Medisch-Ethische Commissie, die expertise heeft opgebouwd op het terrein van eerstelijns onderzoek, bereid blijft onderzoek medisch-ethisch te beoordelen.

Mededelingen voor de Agenda in nummer 2 (februari 1996) moeten op uiterlijk 5 januari 1996 in het bezit zijn van het redactiesecretariaat.

Januari

Postdoctorale opleiding Epidemiologie (Amsterdam, vanaf 22 januari). Inlichtingen: EMGO-Instituut, VU, tel. (020) 444.8188, fax (020) 444.8181.

Beroepskrachtvoorziening in de gezondheidszorg (Utrecht, 25 januari). Congres Nivel. Inlichtingen: mw. E. Zoer-van der Veen, telefoon (030) 319.946.

Februari

Vermoeidheid: een chronisch probleem? (Utrecht, 10 februari). Congres. Inlichtingen: mw. M. Buma, FBU-congresbureau, tel. (030) 2532.728; fax (030) 2533.667; E-mail h.zuidervaat@pobox.ruu.nl.

Bewegen als beleid (Amsterdam, 15 februari). Vierde NVAG/V&W Congres. Inlichtingen: J. van Duin, EMGO-Instituut, Vrije Universiteit, Van der Boechorststraat 7, 1081 BT Amsterdam; telefoon (020) 444.8189; fax (020) 444.8181; e-mail j.van_duin.emgo@med.vu.nl.

Dertiende gezondheidszorgonderzoekdag (Amsterdam, 16 februari). Inlichtingen: J. van Duin, EMGO-Instituut, VU, tel. (020) 444.8189; fax (020) 444.8181; e-mail j.van_duin.emgo@med.vu.nl.

Juni

3rd European Congress on Family Medicine/General Practice - WONCA (Stockholm, 30 juni - 4 juli). Inlichtingen: Stockholm Convention Bureau, Box 6911, S-102 39 Stockholm, Zweden; tel. (00.46.8) 736.1500, fax (00.46.8) 34.8441.

Oktober

Annual Scientific Assembly van de American Academy of Family Physicians (New Orleans, 3-6 oktober). Inlichtingen: Allan Pelch, MD, Vognporten 6, DK-2620 Albertslund, Denemarken; tel. (00.45.42) 641.144, fax (00.45.42) 644.230.

■ betekent: eerste vermelding.